

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Purébl Győző

Cím:

Az iskola-egészségügyről.

Forrás:

Ny. Budapest

Bp.

1929. XII. 21.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

371.7

Hely

Idő

1929

Személy

Hely

Az iskola-egészségügyről

Írta: Purébl Győző dr., székesfővárosi tanácsnok

Az iskolát fenntartó hatóságok vagy intézmények, amikor az iskolákat meg-alapítják, akkor törekvésük nemcsak az, hogy az iskola keretén belül a szel-lem és a lélek ápolását célozzák, hanem az is, hogy testben egészséges, edzett gyermekeket neveljenek, szem előtt tartván, hogy ép testben ép lélek.

Az iskolaegészségüggyel már régen foglalkoznak az illetékes tényezők, a tételes keresztülvitel azonban csak a legújabb időben történik.

Németországban a Reichsgesetz für Jugendwohlfahrt kimondja, hogy minden német gyermeknek köz-jogi természetű igénye van a testi, lelki és társadalmi derekasságra való nevel-tetéshez és amennyiben ez az igény a családban kielégítést nem nyert, úgy a hatósági és társadalmi munka közremű-ködésének bevonásával a hatósági véde-lemnek és nevelésnek kell bekövetkeznie. A háború és az utána következett nehéz idők rácszeltették a hatóságokat arra a belátásra, hogy a testben egész-séges fiatalság nagyobb és nehezebb szol-gálatokat tud teljesíteni és a test neve-lése épp oly fontossággal bír, mint a szellem fejlesztése. Természetesen ezzel kapcsolatosan rájöttek arra is, hogy mindezekkel karöltve az erkölcsi nevelés is szükséges. Ime az élet nyomására az iskola átlépte az egyoldalú oktatás határait és benyo-mult a gyermek- és ifjúságvédelem leg-különlegesebb intézményeibe! Ennek a folyamánya egyrészt az, hogy az iskola a család mellett mint önálló nevelő-szerv jelentkezik, másrészt pedig, hogy

erkölcsi és iskolaegészségügyi védelmi szempontból közvetítő szervvé válik a család és hatóság között. A felfogás és ismeretkörhöz képest szelektálni lehet a gyermekeket és figyelemmel lehet, — sőt kell kísérni a rosszul táplált, skrofulás, tüdőbeteg vagy tüdőbajra hajlamos, va-lamint szervi hibában szenvedő, rok-kant, vak, süket, néma, dadogó stb. tanulókat. Külföldön már gondoskodás történik arról is, hogy az ilyen szelek-tált gyermekek további nevelése úgy egészségi, mint pedagógiai alapon to-vábbfolytattassék. Természetesen ugyan-csak gondoskodás történik az abnormá-lis, pathológiusan terhelt gyermekek továbbnevelése érdekében is. Német-ország állapította meg azt, hogy az is-kola az, amely a serdülő gyermekek oktatásával a különböző bajok, de kü-lönösképpen a tüdőbaj ismeretét, a rend-szeres védekezés módjait milliők és mil-liók között el tudja terjeszteni és a leglemibb egészségügyi nevelés betar-tásával a fertőzési lehetőségeket a mi-nimumba tudja csökkenteni. Német-országban a pedagógiai akadémián az új rendszerű tanítóképzés tanmenetébe illesztették be az általános közegész-ségügyet, az iskolaegészségügyet, fer-tőző betegségek s ezek között elsősor-ban a tüdőbaj elleni küzdelem oktatását. Az így kiképzett jelöl-tek mint a népegészségügy jól kiokta-tott uttörői és a tüdőbaj elleni harc erős munkatársai lépnek ki tanítói hi-vatásuk körébe. A közvetlen védekezés terén első feladat a tüdőbeteg gyerme-keknek kellő időben való kipuhatolása. A vérszegény, tüdőbajra hajlamos gyer-mekeket egészségügyi törzslapok alapján

állandóan figyelemmel kísérik, a gya-nus jelenségeket azonnal közlik az is-kolaorvossal, aki ezzel egyidejűleg igen értékes családi, helyzeti adatokat nyer a tanítótól a gyermekről felvett törzs-lap útján. A tanítónak első feladata, ha valamely gyermek tüdőbajban szen-ved, avagy erre gyanus, hogy köpetét bakteriológiailag megvizsgáltsa. Fontos kérdés az elkülönítés és az elhelyezés is. Németországban a nyílt tüdőbajban szenvedő gyermekek nem járhatnak nyilvános iskolába, nehogy iskolatársai-akat megfertőzzék. A beiratás alkalmá-val a gyermek először is orvosi vizs-gálat alá kerül s ha fertőző tuberku-lózisban szenved, csak az iskolaszanaató-rium valamelyikében kaphat gyógyítá-sával kapcsolatos oktatást. Nagy segít-ségül szolgálnak külföldön e célra az erdei iskolák. A németek szerint nép-egészségügyi szempontból sulyosan meg-bosszulja magát a takarékosság, amit

az iskola és a higiénia rovására viszünk keresztül. A takarékosságról mondják a németek, hogy ezt nem az iskolánál kell elkezdeni. Ugy a falusi, mint a vá-rosi iskolába bevezették a nép- és is-kolafürdő intézményét. Különös gond-dal vannak a tüdőbajos gyermekeknel a nyálkafertőzésre, mely előáll akkor, ha akár a tüdőbajos tanerő, akár a tüdőbajos gyermek beszédközben szája-ból kijövő nyálkacseppel a szemben-állót megfertőzi. Ezt részben a tüdő-beteg gyermek izolálásával, részben a nagyobb távolságban való beszélgetéssel hárítják el. Az iskolákra nagy ablako-kat építenek. Az iskolatermek nagyok, világosak, a napos oldalon vannak, az osztályok szellőztetése felül nyitható

ablakokon, takarítása pedig központi porszívóval történik. Ugyancsak az is-kolában egy csomó filecipő áll azoknak a gyermekeknek rendelkezésére, akik messzebről, esős, sáros időben átvede-sedett lábbal érkeznek az iskolába. Fél-évenként a gyermekeket orvosilag meg-vizsgálják.

Ime e néhány szemelvény az iskola-egészségügy keretéből, amelynek ke-resztülvittele nemzeti érdek.

Budapest székesfővárosi közönsége is átárazta az iskolaegészségügy és gyer-mekvédelem nagy fontosságát és a köz-oktatási ügyosztálynak előterjesztésére a közegészségügy terén fennforgó ked-vezőtlen viszonyok javítása érdekében elhatározta, hogy 1926. évtől kezdve rendszeres iskola-egészségügyi szolgálatot létesít. E célból a székesfővárost 62 iskolaegészségügyi körzetre osztotta fel, amelyekben a köz-ségi óvoda, elemi-, polgári-, főreál-, leányközép- és felsőkereskedelmi isko-lákat osztotta be azzal a felhatalmazás-sal, hogy amidőn a körülmények meg-engedik, a székesfőváros által fenntar-tott egyéb közoktatási intézeteket is be-vonhassa az iskolaegészségügyi szolgá-latba. Ez alapon 1927-ben a gyógypeda-gógiai nevelőintézeteket, a kertészképző iskolát, kertgazdasági tanfolyamot, a női kereskedelmi szaktanfolyamokat is bekapcsolta ezen egészségügyi intézmé-nyébe. Az iskolaegészségügyi szolgálat-ban egy-egy iskolaorvos, egy iskolai gondozónővér teljesít szolgálatot. Az iskolaegészségügyi körzeteken kívül a főváros szem-, fül-, orr-, torok-, gége-és idegbajokban, valamint a gerinc-oszlop elferdülésben szenvedő tanulók betegségének megállapítása és kisebb

természetű bajoknak gyógykezelése cél-jából öt iskolaszakorvosi rendelőt állí-tott fel teljes felszereléssel és ezeket kiegészítette a bőrbetegségben szenvedő tanulók szakgyógykezelésével is, léte-

Forrás:

galati érdekek jelentős sérelme nélkül el nem választható. Ezenkívül az iskolaegészségügyi és iskola-gyermekvédelmi alkalmazottak e szorosan vett iskolaegészségügyi és iskola-gyermekvédelmi tevékenység mellett pedagógiai tevé-

(Hely)

(Idő)

sítvén erre egy újabb rendelőintézetet Bekapcsolta a főváros ezen iskolaegészségügyi szolgálatba nyole iskola fogorvosi rendelőintézetét is, amelyekben a tanulók beteg fogait kezelik. Végül mindezekhez csatolta a főváros az iskolai Röntgen-iptézetét is.

Az iskolaszakorvosi rendelőintézetekben a szükséges számú és az illető betegségű csoportokra képesített szakorvos, továbbá egy-egy asszisztensnő teljesít szolgálatot.

Az iskolaegészségügyi szolgálattal szoros kapcsolatban áll az iskola gyermekvédelmi szolgálat, melyet az iskolánövéri intézmény lát el. A főváros az egységes gondozás szempontjából az orvosok mellett dolgozó iskolai gondozónővéreket, valamint a gyermekvédelem terén működő iskolánővéreket újabban egyesítette iskolavédőnöi intézmény cím alatt és ezek működési körét az iskola egészségügyi körzetekbe bekapcsolt összes közoktatási intézetekre kiterjesztette.

Az iskolaegészségügy szolgálatába bekapcsolt közoktatási intézetek tanulólétszáma 81.822. Az elmúlt iskolaévben az iskolaorvosi vizsgálatok száma 98.632 volt, amelyen felül még külön az iskolaszakorvosi rendelőintézetek száma szerinti tevékenység járul. Egy-egy iskola egészségügyi körzetre átlag 1337 tanuló esik. Az iskola egészségügyi és iskola-gyermekvédelmi szolgálatot ellátó alkalmazottak ezidőszertig ideiglenes vagy helyettesi minőségben működnek és szervezésük folyamatban van.

Az iskolaegészségügyi és iskola-gyermekvédelmi szolgálat az iskolai élettel olyan szoros vonatkozásban áll, hogy az iskola egészségügyi és gyermekvédelmi alkalmazottak tevékenységének központi irányítása és személyi ügyeinek intézése a közoktatási személyzet működésének irányításától és személyi ügyeinek intézésétől a szol-

galati érdekek jelentős sérelme nélkül el nem választható. Ezenkívül az iskolaegészségügyi és iskola-gyermekvédelmi alkalmazottak e szorosan vett iskolaegészségügyi és iskola-gyermekvédelmi tevékenység mellett pedagógiai tevé-

iskolaorvosok ellátják az egészségügyi órák tanítását, az iskolavédőnők (iskolánővérek) ellenőrzik az előadási órákat mulasztott tanulókat is. Ezért ezek a közoktatási személyzet létszámába tartoznak. Az iskolaorvosok kivételesen egy mellékfoglalkozást folytathatnak, amelyhez azonban tanácsi engedély kell. A székesfővárosnak ezidőszert 62 iskolaegészségügyi körzete, 14 gyermekvédelmi kerülete, továbbá 21 iskola-szakorvosi rendelőintézete van.

A felsoroltaknak kiegészítésül a főváros még tüdőbeteggondozó intézetet is tart fenn, ahová a tanulók vizsgálatra beküldetnek.

Gyermekvédelmi szempontból mindezeknek betetőzésül a főváros fenntartja a gyermeknyaralattási akcióját és 1929-ben 18.000 iskolásgyermekeket nyaraltatott túlnyomórészt vidéken, részben a főváros periferiáján levő, a szabadban épült iskolákban; ezenfelül napközi nyaralattással, tehát teljes élelmezéssel 21.000 gyermeket üdített. Mindezeket az utóbbi négy esztendőben a székesfőváros közoktatási ügyosztálya vezette keresztül Budapest székesfőváros közönségének áldozatkészségével. A fővárosnak célja ezzel az, hogy minél egészségesebb jövő generációt neveljen fel, akik hivatva lesznek szegény csonka hazáknak szolgálatába állni, azt újra talpraállítani.

Ime nagy vonásokban részben külföldi példák felhozásával, részben a főváros szervezésében vázlatosan, nagy vonatkozásban bemutattam az iskolaegészségügyet a gyermekvédelemmel kapcsolatban azzal, miszerint kívánatos volna ha mindezt ilyen formában és ilyen mértékben az ország minden iskolájában és intézményében — bár ez nagy áldozattal jár — megszerveznék és keresztülvezetnék.